Για όλα φταίει το σύστημα...

Του **ΣΠΥΡΟΥ ΚΑΧΡΙΜΑΝΗ***

«Το όλον είναι μεγαλύτερο από το άθροισμα των μερών του» έλεγε ο Αριστοτέλης και είχε δίκιο. Στην πολιτική, μια απλή πράξη πρόσθεσης δεν είναι αρκετή. Υπάρχουν ο πολλαπλασιασμός, η διαίρεση, οι μεταβλητές και κυρίως η πολυπαραγοντική ανάλυση. Μέχρι σήμερα, στον δημόσιο διάλογο στην Ελλάδα μόνο προσθέτουμε. Δεν συνθέτουμε. Προσθέτουμε τις διαπιστώσεις μας, προσθέτουμε τις προτάσεις μας, αλλά αυτά αποτελούν μόνο τα «μέρη» του συστήματος και όχι τον «όλον».

Με τον ίδιο τρόπο, το φαινόμενο της αποσπασματικότητας καταδυναστεύει και την αγροτική πολιτική της χώρας. Τα αγροτικά προβλήματα διαιωνίζονται (μειωμένη ανταγωνιστικότητα, έλλειμμα εκπαίδευσης, δικτύων, έρευνας, συνεταιριστικής επιχειρηματικότητας, κ.ά.) και τίποτα δεν λύθηκε. Οι προτάσεις διεξόδου κατατέθηκαν (στροφή στα ποιοτικά προϊόντα, μείωση κόστους παραγωγής, διά βίου εκπαίδευση, γραφειοκρατική απλοποίηση κ.ά.) και τίποτα δεν εφαρμόστηκε.

Το φαινόμενο της αποσπασματικότητας καταδυναστεύει και την αγροτική πολιτική της χώρας.

Το ΤΙ πρέπει να γίνει σήμερα, είναι πια γνωστό. Το ΓΙΑΤΙ φτάσαμε ώς εδώ, το εντοπίσαμε. Είναι οι αποσπασματικές, ασυνάρτητες, αντιδράσεις που δημιουργούν μια αυτιστική συσσώρευση προβλημάτων και μια διαρκή πολυπλοκότητα. Αυτό που λείπει είναι το ΠΩΣ. Κι εκεί μπαίνει το «ειδικό εργαλείο»: το σύστημα παραγωγής αγροτικής και γεωργικής πολιτικής.

Ας δούμε λοιπόν τι σημαίνει «Συστημική διαδικασία παραγωγής αγροτικής και γεωργικής πολιτικής». Σύμφωνα με την Παγκόσμια Τράπεζα και το εγχειρίδιο «Agriculture Investment Sourcebook» (2004), η «αγροτική πολιτική» (rural policy) είναι το ευρύ πλαίσιο, ο «μεγάλος πίνακας» που διαχειρίζεται στο σύνολό τους τα κοινωνικά, οικονομικά, περιβαλλοντικά, πολιτιστικά ζητήματα των αγροτικών περιοχών και κοινωνιών. Μέσα στον «μεγάλο πίνακα» αναπτύσσονται και άλλες πολιτικές, με κυριότερη τη «γεωργική πολιτική» (agricultural policy) που διαχειρίζεται θέματα της πρωτογενούς παραγωγής μέχρι και την κατανάλωση.

Επομένως, οι δύο πολιτικές είναι αλληλοεξαρτώμενες και πρέπει να ασκούνται με βάση ένα στρατηγικό σχέδιο με βασικά δομικά στοιχεία όπως:

I. Λεπτομερή αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης του αγροτικού τομέα σε επίπεδο παραγωγικών, διοικητικών, θεσμικών, εκπαιδευτικών, επικοινωνιακών και εν γένει οργανωσιακών δομών.

II. Μακροχρόνιο εθνικό όραμα με χρονικό ορίζοντα τουλάχιστον μιας γενεάς, με λεπτομερή πρόβλεψη ποσοτικών, ποιοτικών και χρονικών στόχων, μέσων, διαδικασιών και τακτικών.

III. Διαγνωστική μελέτη των εμποδίων που ορθώνονται για την επίτευξη του οράματος και των επιμέρους στόχων.

IV. Πρόγραμμα δράσης που να περιλαμβάνει το κόστος, τις αρμοδιότητες κάθε εμπλεκόμενου και μια αποτελεσματική διαδικασία παρακολούθησης, αξιολόγησης και επαναπροσδιορισμού στόχων, μέσων και διαδικασιών.

Με βάση τις παραπάνω αρχές, στην Ελλάδα διαπιστώνουμε αφενός ότι δεν διακρίνονται οι έννοιες «αγροτική» και «γεωργική» πολιτική, ώστε να εφαρμοστούν και οι αντίστοιχες πολιτικές, αφετέρου ότι το επονομαζόμενο υπουργείο «Αγροτικής Ανάπτυξης» δεν ασχολείται διόλου με την «αγροτική πολιτική» (τον «μεγάλο πίνακα»), διόλου με την ανάπτυξη και εκτός από έλλειψη μακροχρόνιου εθνικού οράματος, μετρήσιμων στόχων και ρεαλιστικής στρατηγικής αυτό που κυρίως απουσιάζει, είναι το σύστημα αξιολόγησης και επανασχεδιασμού.

«Από πού ξεκινάμε;». Ξεκινάμε από την αρχή. Πρώτον, επιμένουμε στη δημιουργία μιας συστημικής διαδικασίας παραγωγής πολιτικής και δεύτερον, χρησιμοποιούμε «καλά παραδείγματα». Ενδεικτικά παραθέτω το περίγραμμα του τρέχοντος Στρατηγικού Σχεδίου (Σ.Σ.) του υπουργείου Γεωργίας των ΗΠΑ. Αποτελείται από (μόνο) 46 σελίδες και είναι ένα κείμενο απλό, συνεκτικό, κατανοητό και λειτουργικό που ήδη από τα περιεχόμενα και μόνο, γίνεται σαφής περιγραφή μιας ολοκληρωμένης αγροτικής πολιτικής. Η «αποστολή» του υπουργείου και του Σ.Σ. αποτυπώνεται στην πρόταση: «Διεκδικούμε ηγετική θέση στην αγροτική πολιτική, στην τροφή, στους φυσικούς πόρους, στη γεωργική ανάπτυξη, στη διατροφή και στους σχετικούς τομείς, βασιζόμενοι στην καλύτερη διαθέσιμη τεχνογνωσία και την αποτελεσματικότερη διαχείριση (management)»

Είναι μια απόλυτα στοχευμένη προσέγγιση που απαντάει στο τι θέλουμε να γίνουμε (ηγέτες), που (σε ποιους τομείς) και πώς (έμφαση στον επαγγελματισμό). Το αντίστοιχο εθνικό στρατηγικό σχέδιο της χώρας μας (2007-2013) εστιάζει στην «αειφόρο αγροτική ανάπτυξη μέσω της βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας». Αυτό δυστυχώς δεν είναι θέση, είναι διάθεση.

* Ο κ. Σπύρος Καχριμάνης είναι πρόεδρος Κέντρου Αγροτικής Επιχειρηματικότητας.